

Σύντομο βιογραφικό σημείωμα του ομιλητή

Ο Ανδρέας Καζαμίας γεννήθηκε στην Κύπρο. Σπούδασε Ιστορία και Αγγλική Φιλολογία στην Αγγλία και Επιστήμες της Αγωγής στις Ηνωμένες Πολιτείες. Ανακηρύχθηκε διδάκτωρ από το Πανεπιστήμιο Χάρβαρντ (Harvard), με ειδίκευση στην Ιστορία της Εκπαίδευσης και στη Συγκριτική Παιδαγωγική. Από το 1964 έως το 2005 υπηρέτησε ως τακτικός καθηγητής της Συγκριτικής Παιδαγωγικής και της Εκπαιδευτικής Πολιτικής στη Σχολή Επιστημών της Αγωγής του Πανεπιστημίου Ουισκόνσιν των ΗΠΑ - σήμερα είναι Ομότιμος Καθηγητής. Ήταν ο πρώτος Καθηγητής που διορίστηκε στο Πανεπιστήμιο Κρήτης. Επίσης διετέλεσε Καθηγητής Παιδαγωγικών στο Πανεπιστήμιο Αθηνών έως το 1997 και σήμερα είναι Ομότιμος Καθηγητής. Διετέλεσε Πρόεδρος της Παιδαγωγικής Εταιρείας της Ελλάδας και Πρόεδρος της Ελληνικής Εταιρείας Συγκριτικής Εκπαίδευσης. Το 1981 η Ακαδημία Αθηνών τον εξέλεξε Αντεπιστέλλον Μέλος. Έχει ανακηρυχθεί επίτιμος διδάκτωρ των Γραμμάτων από το Πανεπιστήμιο Μπρίστολ (Bristol/ Μεγάλη Βρετανία) και επίτιμος διδάκτωρ του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Είναι κάτοχος του Βραβείου Αριστείας στις Κοινωνικές Επιστήμες από την Κυπριακή Κυβέρνηση. Επίσης, επίτιμο μέλος της Ευρωπαϊκής Εταιρείας Συγκριτικής Εκπαίδευσης (Comparative Education Society in Europe) και της Εταιρείας Συγκριτικής Διεθνούς Εκπαίδευσης (Comparative and International Education Society). Έχει δημοσιεύσει έρευνες, συνέγραψε επιστημονικά μελετήματα, διοργάνωσε και έλαβε μέρος σε διεθνή συνέδρια στις Η.Π.Α., την Ευρώπη, την Ελλάδα, την Τουρκία, το Μεξικό, την Κίνα και τη Σοβιετική Ένωση. Διεύθυνε την έκδοση επιστημονικών περιοδικών και άλλων επιστημονικών εκδόσεων. Υπήρξε ιδρυτικό μέλος και Πρόεδρος επιστημονικών σωματείων, καθώς και σύμβουλος Κυβερνήσεων για εκπαιδευτικά θέματα. Τα βιβλία του έχουν μεταφραστεί σε πολλές ξένες γλώσσες και διδάσκονται σε πανεπιστήμια διεθνώς.

Περίληψη της ομιλίας

«Η Παιδεία του Ανθρώπου-Πολίτη από την Αρχαία Πόλη στη Νεωτερική Εθνόπολη και τη Νέα Κοσμόπολη της Ύστερης Νεωτερικότητας: Ιστορικό-Συγκριτική Θεώρηση»

Η εργασία αυτή αποτελεί μια **ιστορικο-συγκριτική μελέτη** του "λόγου και της πράξης(discourse) για την **ιδιότητα και την παιδεία του πολίτη** σε τρεις διακριτές ιστορικές περιόδους και πολιτικο-ιδεολογικούς σχηματισμούς:

- (α) Την αρχαία **Αθηναϊκή Πόλη** (πόλη-κράτος),
- (β) Τη νεωτερική φιλελεύθερη δημοκρατική **Εθνόπολη** (έθνος-κράτος), και
- (γ) Τη σύγχρονη **Νέα Κοσμόπολη** της ύστερης νεωτερικότητας.

Στην περίοδο της **Αθηναϊκής Πόλης**, ο λόγος για την ιδιότητα και την παιδεία του πολίτη προσεγγίζεται κυρίως μέσα από τις αρχές της Αριστοτελικής φιλοσοφίας. Υποστηρίζεται ότι στην αρχαία Αθηναϊκή δημοκρατία ο πολίτης συμμετείχε ενεργά στη δημόσια ζωή ("**μετέχειν**") και ότι ανήκε στην **πολιτική κοινότητα** ("**μέθεξις**"). Η παιδεία του πολίτη συνίστατο, κατά κύριο λόγο, στην παροχή "**ουσιαστικής ουμανιστικής παιδείας**", ήτοι "**μουσική**" -λογοτεχνία, ποίηση, δράμα, τέχνες-γράμματα, γυμναστική και ιχνογραφία, αλλά και στην παροχή μιας ευρύτερης "**δημοκρατικής παιδείας**".

Στη νεωτερική περίοδο της "**φιλελεύθερης δημοκρατίας**", ο κυρίαρχος λόγος αναδύεται μέσα από τις ιδεολογικές συνιστώσες του φιλελεύθερου έθνους-κράτους, όπως αυτό συγκροτήθηκε μετά τον Ευρωπαϊκό Διαφωτισμό, και όπως αναπτύχθηκε τον 20^ο αιώνα σε σοσιαλδημοκρατικό κράτος ευημερίας/ πρόνοιας. Κατά την περίοδο αυτή, υποστηρίζεται ότι ο εκπαιδευτικός θεσμός, ως μηχανισμός του κράτους, αναλαμβάνει τη διάπλαση του διακριτού εθνικού πολίτη μέσα από τη διδασκαλία της κοινής εθνικής γλώσσας, των κοινών αξιών και παραδόσεων, και σε ορισμένες περιπτώσεις, της κοινής θρησκείας μέσω του επίσημου και του «κρυφού αναλυτικού προγράμματος».

Στη νεώτερη φιλελεύθερη **Εθνόπολη**, η ιδιότητα του πολίτη προσδιορίζεται κυρίως από μια σειρά «αστικών» και «πολιτικών» **δικαιωμάτων** (civil and political rights), και στο σοσιαλδημοκρατικό κράτος πρόνοιας/ δικαίου από αστικά, πολιτικά, κοινωνικά, ακόμη και «πολιτιστικά» δικαιώματα. Το επίσημο πρόγραμμα για την παιδεία του πολίτη συνίσταται κυρίως από το λεγόμενο «**φιλελεύθερο ανθρωπιστικό/ουμανιστικό κανόνα**».

Κατά την περίοδο της σύγχρονης **Νέας Κοσμόπολης**, ο αντίστοιχος λόγος ανιχνεύεται σε αντιπροσωπευτικά **κείμενα (texts)** της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.) και της σύγχρονης **πολιτικο-εκπαιδευτικής φιλοσοφίας**. Στα σχετικά κείμενα της πολυεθνικής και πολυπολιτισμικής **Νέας Κοσμόπολης**, (π.χ. της Ε.Ε.), σε αντίθεση με τα κείμενα της αρχαίας **Πόλης** και της νεωτερικής **Εθνόπολης**, γίνεται επίσης λόγος για **δικαιώματα** των «μειονοτήτων» (εθνικών, θρησκευτικών, «φυλετικών», κ.ά.), και, εξ' ίσου σημαντικό, γίνεται λόγος για «πολυπολιτισμική **πολιτειότητα**». Ταυτόχρονα, όμως, ο λόγος για την παιδεία του πολίτη στη σύγχρονη - εν πολλοίς **νεοφιλελεύθερη - Νέα Κοσμόπολη** διέπεται από ένα «οικονομισμό», «ατομοκεντρισμό», «εργαλειακό ορθολογισμό», «ωφελιμισμό», «επαγγελματισμό», και «τεχνοκρατισμό». Στο πλαίσιο αυτό, στην εκπαίδευση και τη γνώση για τον άνθρωπο-πολίτη της **Νέας Κοσμόπολης** της ύστερης νεωτερικότητας, υποβαθμίζεται η **ανθρωπιστική/ ουμανιστική παιδεία, και ιδιαίτερα η «παιδεία της ψυχής»**.